

DOI <https://doi.org/10.32405/2308-8885-2020-1-46-51>
УДК 745/749:374 (100)

Корнієнко Анна Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України, м. Київ, Україна, annavkornienko@ukr.net

Бровко Інна Дмитрівна,

керівник гуртка «Українські витинанки» Комунального позашкільного навчального закладу «Центр дитячої та юнацької творчості» Дніпровської міської ради, м. Київ, Україна, innela26@gmail.com

ВИТИНАНКИ РІЗНИХ КРАЇН СВІТУ

У статті акцентується увага на вивченні мистецтва витинанки в гуртках декоративно-ужиткового мистецтва на базі закладів позашкільної освіти. Розглядається мистецтво виготовлення витинанок різних країн світу (Мексика, Китай, Ізраїль та ін.), їх символіка та особливості технології. Представлена авторська навчальна програма з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку «Витинанка», змістовим компонентом якої є ознайомлення і виготовлення витинанок різних країн. Наведено технологічну карту виконання вихованцями гуртка виробу з кольорового паперу за мотивами китайської витинанки.

Ключові слова: витинанка, витинанки країн світу, витинанка Китаю, методика виготовлення витинанки, заклади позашкільної освіти, вихованці.

Узагальній системі освіти заклади позашкільної освіти виконують не додаткову, а, за певних умов, випереджувальну функцію, що обумовлено багатством змісту, форм та методів виховної діяльності в гуртках та творчих об'єднаннях. Роль і значення позашкільної освіти у всебічному розвитку особистості посилюються тим, що вона сприяє вихованню не лише духовності і моральності, задоволенню різнобічних інтересів учнів, а й стимулює розвиток творчої обдарованості й індивідуальності, залучає дитину до загальнолюдської та національної культур, невід'ємною складовою яких є декоративно-ужиткове мистецтво.

Вивчення етнографічно-краєзнавчих матеріалів (О. Воропай, В. Шухевич,

К. Ушинський) та досліджень науковців (Г. Ващенко, Л. Калуська, М. Станкевич, М. Стельмахович) переконливо доводять, що декоративно-ужиткове мистецтво має значний потенціал для етнокультурного виховання, формування етнічних цінностей у підростаючого покоління. Зокрема, народні ремесла є ефективним засобом формування емоційно-ціннісного ставлення до рукотворного національного багатства, інтересу до історії свого краю, гордості за майстрів, які живуть на рідній землі, бажання й собі навчатися виготовляти подібні речі [5].

Важливе місце в декоративно-ужитковому мистецтві займають витинанки, що виникли в процесі трудової діяльності людини й нерозривно поєднані з

її життям і побутом. Вивчення в початковій та середній школі, а також в закладах позашкільної освіти мистецтва витинанки, як органічної частини народної культури, має велике пізнавальне, виховне і практичне значення і служить справі відродження національної культури. Адже витинанки – яскравий, своєрідний вид народної творчості з глибокими та багатими традиціями.

В Україні розвиток вирізування з паперу (витинання) припадає на XVI–XIX ст. У XVI–XVIII ст. витинанки розповсюдилися як прикраси документів, зокрема канцелярських печаток. Це були клаптики паперу (підкладки під воскові та сургучеві печатки, які привішували на шнурочках до грамот) геометризованої форми у вигляді квадрата, круга, ромба, розети, зірки тощо. Їхні автори – писарі сотенних, полкових і Генеральної канцелярії Запорізького війська, міських магістратів, церковних консисторій тощо [11, с. 20].

У 20-х роках ХХ ст. спостерігається зростання інтересу до витинання. У будинках творчості починають працювати гуртки для дітей за напрямом вивчення і відродження стародавніх видів мистецтва і технологій виготовлення. А вже в 40-х роках зацікавленість цим видом декоративно-ужиткового мистецтва спадає, що обумовлено розвитком промислових товарів та ідеологією. Але в народі це мистецтво живе, і вже в 70–80 рр. витинанка знов з'являється у виставкових залах [9].

Поступово (кінець XIX – початок ХХ ст.) цей вид художньої творчості розвинувся до високого мистецького рівня [10, с. 49]. У наш час, коли новітні технології утверджуються в мистецтві, вирізання з паперу не втрачає актуальності. Творчість таких самобутніх художників, як: Людмила Мазур, Микола Теліженко, Андрій Пушкарьов, Василь Корчинський та інші, розкриває нові грані та широкі образотворчі можливості цього виду мистецтва.

Нині з витинанкою діти знайомляться ще в дитячому садку, в початковій і основній школі на уроках мистецтва, технологій, де учні вирізають більш складні вироби. Набувати та удосконалювати вміння виготовляти різноманітні витинанки і на цій основі складні

художні роботи вихованці мають можливість у гуртках на базі закладів позашкільної освіти.

Заняття витинанням розвивають у дітей творчі та художні здібності, естетичний смак, уяву, зорову пам'ять, окомір, спостережливість, абстрактне мислення і фантазію, координацію та дрібну моторику рук – точність рухів, охайність. Витинання є вагомим у формуванні духовних цінностей, відчуття гармонії та краси, загальної культури, інтересу до мистецтва взагалі та декоративно-ужиткового зокрема, народних звичаїв і обрядів, поваги до національної культури та любові до рідного краю. Безперечно, мистецтво витинання є одним із потужних засобів виховання гармонійної, самодостатньої, творчої особистості.

Важливим є те, що народні ремесла постають у контексті традиційного національного виховання як засіб ранньої етнізації і соціалізації дитини. Відтворення культури, духовності починається з поглибленого вивчення її стародавніх традиційних і кращих сучасних надбань. Національна культура, національна символіка та народне мистецтво, яке належить до багатоетнічної загальнолюдської культури, є органічними складовими цілісної системи етнопедagogіки. Саме етнічна складова допомагає вирізнити такі риси своєрідності народного мистецтва, завдяки яким наступним поколінням передаються у спадок традиції, практичний досвід виконання виробів.

Успіх у виконанні виховних і освітніх завдань багато в чому залежить від навчальної програми та методики, якими керується педагог. Аналіз досліджень засвідчив розробку аспектів організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти та дослідження методик роботи з вихованцями в цій системі – в роботах О. Биковської, В. Вербицького, А. Корнієнко, О. Липецького, О. Литовченко, В. Мачуського, Т. Сущенко, Г. Пуштіва та ін. Серед досліджень, присвячених мистецтву витинання, є праці Т. Зазуляк, М. Станкевича, О. Стрілець, О. Тихонюк.

Слід зазначити існування програм опанування дітьми мистецтва витинання. Переважно зміст програм та

дослідження науковців стосуються української витинання. Однак, формулюючи етнокультурні цінності, важливо долучати вихованців і до декоративно-ужиткового мистецтва інших країн, показувати їх самобутню культуру й порівнювати з українськими традиціями. Отже, **метою нашої статті** є презентування програми з витинання гуртка декоративно-ужиткового мистецтва на базі закладів позашкільної освіти, її змісту і завдань; висвітлення основних аспектів методики виконання витинання на заняттях гуртка та особливостей виготовлення китайської витинання.

Ця навчальна програма з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку «Витинанка» розроблена в процесі творчої співпраці науковців лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України і Комунального позашкільного навчального закладу «Центр дитячої та юнацької творчості» Дніпровської міської ради, м. Києва (авт. І. Бровко, А. Корнієнко) та схвалена для використання в закладах позашкільної освіти (протокол засідання Науково-методичної комісії з позашкільної освіти Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України №3 від 29.12.2015 року) [8]. Програма може реалізуватися в гуртках художньо-естетичного напрямку закладів позашкільної та загальної середньої освіти; розрахована на 2 роки навчання (початковий та основний рівні), призначена для вихованців молодшого й середнього шкільного віку.

Зміст програми першого року навчання спрямовується на набуття учнями інтересу до декоративно-ужиткового мистецтва взагалі і до витинання зокрема, та передбачає ознайомлення з різноманітними видами витинанок, техніками та прийомами їх виконання. Програма другого року навчання передбачає удосконалення набутих раніше умінь, навичок та прийомів роботи, творчу самореалізацію під час більш глибокого оволодіння мистецтвом витинання. Упродовж цього року навчання заплановано вивчення різновидів витинанок в Україні та за її межами.

У теоретичній частині програми пе-

редбачено ознайомлення вихованців з різними витинаннями України та інших країн світу; аналіз репродукцій з прикарпатськими, польськими витинаннями, китайськими та в'єтнамськими вирізками; методом порівняння виокремлення їхніх особливостей. Практичною частиною обумовлено виготовлення копій фрагментів витинанок видатних майстрів світу.

Саме на виготовленні китайської витинання зупинимо свою увагу далі та розкриємо зміст заняття «Виконання китайської витинання» з учнями підліткового віку.

На початку ознайомлення вихованців з витинаннями різних народів, бажано зазначити, що витинання – один із особливих видів народного декоративно-ужиткового мистецтва і має багаті традиції. Це сюжетні та орнаментальні хатні прикраси, ажурно або силуетно витяті ножем, вирізані ножицями або вибиті різноманітними штемпелями з білого або кольорового паперу. Але зародження витинання як одного з видів художньої творчості традиційно пов'язують зі стародавніми китайськими традиціями мистецтва вирізання з паперу. Його поява відноситься до часу винайдення паперу з бавовни Цай Лунем в 105 році н. е у Китаї. Спочатку через велику вартість паперу вирізання було заняттям переважно заможних людей, які виготовляли ажурні паперові прикраси у вигляді квітів і метеликів для жіночих зачісок, а також наклеювали вирізані картини на обличчя біля скронь, що надавало завершеності жіночому образу в ті часи. Із здешевленням і доступністю паперу мистецтво вирізування поширилося і серед простого люду.

Акцентуємо увагу вихованців, що це мистецтво відоме під різними назвами: «витинанка» в Україні, «цзяньчжи» у Китаї, «рейзеле» в Ізраїлі, «карпіння» (porieriaus karpiniai) у Литві; в Білорусі та Польщі – «вицінанка» (біл. выцінанка, польск. wycinanka), а також «виклеянка» (в цих країнах виготовляють різнокольорові та багатошарові роботи, для яких склеювали декілька вирізок) або «вибиванка» (білоруські майстри спеціальну пласку викрутку ставили на візерунок і, злегка постукуючи по ній молотком, вибивали зображення);

у Словаччині – «вистриганка»; у Росії – «вирезка», «вирезанка», «вистріганка» або «вистреганка» [5; 15].

Виникнення та розповсюдження хатніх витинанок у Литві, Словаччині, Польщі та Україні (кінець XIX – поч. XX ст.) обумовлено однаковими причинами: доступністю на селі кольорового паперу та бажанням людей надати житлу більш естетичного вигляду [11, с. 17].

Попри подібність, витинанки різних місцевостей мають самотутні риси,

Фото 1-2. Олена Харченко. Витинанки

притаманні лише певному регіону. Це підтверджує в своїй роботі М. Станкевич. Він зазначає, що в кожному регіоні та в багатьох осередках вони набули своєрідних локальних рис щодо застосування матеріалу, форми, силуету, технічної вправності, відчуття ритму, пропорцій, симетрії, багатства орнаментики і символіки. Найбільш поширені витинанки на Поділлі, Подніпрров'ї та Прикарпатті. На Подніпрров'ї переважають багатоколірні квіткові композиції – галузки, букети, вазони, що нагадують настінні хатні розписи. Для подільських витинанок характерна обмеженість кольорового паперу, зате велика різноманітність орнаментальних мотивів. Тут і маленькі зірочки, і кружальця, і розлогі дерева з птахами і фігурами людей. Народні витинанки Прикарпаття здебільшого – це ажурні візерунки «хрестики», «сонечка», іноді трапляються зображення тварин і птахів. Вони побутували одночасно зі шкіряними прикрасами, настінними розписами, вишивками, збагачуючи свої форми й орнаментальні мотиви [10, с. 49].

Витинанки західних областей розміті та дрібно орнаментовані, як і писанки та рушники. Подільські витинанки продовжують традиції народних килимів, гончарних розписів, вишивок. Витинанки Дніпропетровщини перегукуються з петриківським розписом – зразками таких витворів є витинанки Олени Харченко (<http://bit.ly/39EfdyZ>) (фото 1, 2).

Дослідники литовської, польської, словацької витинанок не приділяли належної уваги техніці виготовлення, характеризуючи їх, як «папір, складений у декілька разів і витятий ножицями», бо не було інших способів або інструментів для цього. Проте українські майстри урізноманітнювали технології виготовлення – витинанки виконували ножицями, ножом, штемпелями, навіть відщипували пальцями, і це давало ширші технологічні можливості, сприяло посиленню їх виразності і можливості передавати техніки й технології молодшим поколінням [11, с. 18].

Захоплюючі і нетипові для нашого краю сюжети демонструють мексиканські Papel picado (пікадо) (<http://kremenpu26.hol.es/files/Vitinanki.doc>)

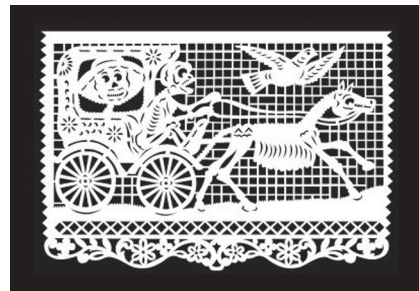

Фото 3. Мексиканські витинанки – Papel picado (пікадо)

(фото 3). Вони використовуються на всіх важливих подіях та національних святах: хрестинах, весіллях та похоронах, «День Мертвих», День Діви Гваделупської, Різдво і навіть День Незалежності. Мексиканське паперорізальне мистецтво – це чудовий синтез європейської, азійської та доколумбової художніх традицій. І якщо в багатьох країнах витинанки створюються без попередньо-

Фото 4. Єврейська витинанка – рейзеле

го ескізу, то тут ескіз – важлива складова. Є ще одна відмінна риса місцевої традиції – Papel picado вирізають не ножицями, а прорізають і висікають різними за формою різакми і штампами (сама назва походить від слів «перфорований», «проколотий») [9].

В Ізраїлі розквіт мистецтва витинати припав на кінець XVIII ст. – початок XX ст. Це було так зване «єврейське бароко». Мистецтво вирізання з паперу як єврейська традиція відоме в Іспанії з 1345 року. Після вигнання євреїв з Іспанії вирізання з паперу поширилося по всьому єврейському світі й перетворилося на народне мистецтво. Займатися ним могли тільки чоловіки, зокрема учні Єшива (заклад вищої релігійної освіти): часто робота над картиною в перервах між вивченням священної літератури була одночасно і способом роздумів над змістом сакральних текстів [3].

Фото 5

Фото 6

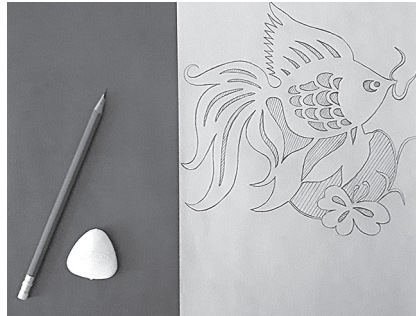

Фото 7

Фото 8

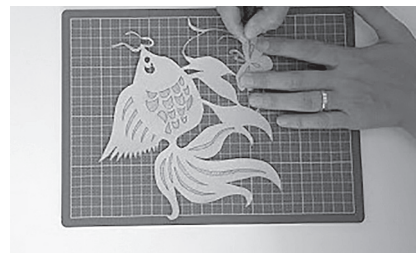

Фото 9

Особливостями рейзеле було: глибока символічність деталей композиції, в якій події священної історії перепліталися з реаліями місцевого повсякденного життя, та повторюваність вертикальної симетрії вирізаних зображень (<http://kremenptu26.hol.es/files/Vitinanki.doc>) (фото 4).

Свої особливості має і китайська витинанка. Китайські візерунки з паперу

Фото 10

Фото 11

дуже різні, але при цьому мають єдиний, властивий тільки цьому виду народного мистецтва, стиль. Майстри виготовляють як одноколірні, так і багатоколірні прикраси. Найбільш поширеними є вироби червоного кольору, а також чорного та синього. Вирізані з найтоншого паперу або шовку, ажурні елементи наклеювали на повітряних зміїв та ліхтарики, використовували як шпалери.

Подіємо опис майстер-класу для вихованців підліткового віку з виготовлення «Рибки» у стилі китайської витинанки. Процес створення такої витинанки полегшить **технологічна картка**.

На початковому етапі слід підготувати всі матеріали та обладнання: кольоровий папір, товстий картон для тла, ножиці, макетний ніж з набором гострих лез, клей ПВА, щіточка для клею, олівець, гумка, серветка, спеціальна дошка для вирізування (фото 5).

Далі на підготовленому кольоровому папері простим олівцем малюємо силует майбутньої витинанки, ретельно погоджуємо важливі елементи декору, конфігурацію та розташування ажурних прорізів тощо (фото 6, 7). Потім ножицями вирізуємо загальний силует витинанки (фото 8). На наступному етапі викладаємо вирізаний силует на

спеціальну дошку для вирізування. Має наметом ножем з гострим лезом витинаємо дрібні елементи ажурю (фото 9).

Заключний етап передбачає оформлення роботи: залежно від призначення витинанки, її можна виклеїти на паперове тло або оформити, розмістивши під скло з рамою, як виставкову композицію для декорування приміщення (фото 10, 11).

Висновки. Витинанки – один із особливих видів народного декоративно-ужиткового мистецтва, що має багаті традиції. Це сюжетні та орнаментальні хатні прикраси, ажурно або силуетно витяті ножем, вирізані ножицями або вибиті різноманітними штампелями з білого або кольорового паперу. Зародження витинанки як одного з видів художньої творчості традиційно пов'язують зі стародавніми китайськими традиціями мистецтва вирізання з паперу. Проте, за всієї подібності, витинанки різних місцевостей мають самобутні риси, притаманні лише цьому певному регіону.

Народне декоративно-ужиткове мистецтво, до якого належить і мистецтво витинання, є невичерпним джерелом культури народу, має унікальні можливості впливу на особистість та формування в неї національного світогляду, характеру, глибокої духовності. Постійне перебування учнівської молоді в ареалі матеріальної й духовної культури рідного народу необхідне для найповнішого розкриття і розвитку природних здібностей, творчості, ініціативності, становлення індивідуальності, формування неповторного духовного світу, власної активної життєвої позиції, почуттів обов'язку, відданості і працелюбності.

Мистецтво витинання є одним із потужних засобів виховання гармонійної, самодостатньої, творчої особистості. Але успіх у виконанні виховних і освітніх завдань багато в чому залежить від навчальної програми та методики, якими керується педагог. Тому в результаті спільної творчої співпраці лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України і Комунального позашкільного навчального закладу «Центр дитячої та юнацької творчості» Дніпровської міської ради м. Києва розроблено та впроваджено у практичну

діяльність закладів позашкільної освіти навчальну програму «Витинанка».

Подальші розвідки з досліджуваної проблеми можуть зосереджуватися на розробці програм з позашкільної освіти основного та вищого рівнів з дітьми різного віку в умовах закладів і позашкільної, і загальної середньої освіти, що мають на меті опанування вихованцями технології виготовлення різних видів витинанок, а також на вивченні особливостей цього виду декоративно-ужиткового мистецтва в різних регіонах України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Бірюков М. Ю. Консеквентні основи створення паперових художніх композицій. *Мистецтво та освіта*. Київ : Педагогічна думка, № 4(82), 2016. С. 28–34.
2. Етнокультурне виховання учнів засобами декоративно-ужиткового мистецтва в умовах позашкільного навчального закладу : метод. посіб. / [І. Д. Бровко, А. В. Корнієнко, В. В. Мачуський та інші]; за ред. А. В. Корнієнко. Дніпро : Надруковано ПП Дрига Т. В. 2016. 236 с.
3. Зазуляк Т. К. Мистецтво витинанки: створюємо декоративну композицію. *Мистецтво та освіта*. Київ : Педагогічна думка, № 4(86). 2017. С. 33–39.
4. Збірник навчальних програм з позашкільної освіти для гуртків дитячих закладів оздоровлення та відпочинку. URL: <http://iitzo.gov.ua>
5. Из истории искусства художественного вырезания. URL: <https://batik-kont.ru/iz-istorii-iskusstva-hudozhestvennogo-vyrezaniya/>
6. Искусство вырезания из бумаги в культуре мира. URL: <http://art-academy.tilda.ws/interesting-1>. Назва з екрана.
7. Калуська Л. В. Народні ремесла як засіб морально-трудового виховання старших дошкільників : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Івано-Франківськ, 1994. 169 с.
8. Компетентнісний підхід у навчально-виховному процесі позашкільного навчального закладу : метод. посіб. / В. В. Вербицький, А. Е. Бойко, А. В. Корнієнко та ін. ; за заг. ред. В. В. Мачуського. Харків : Друкарня «Мадрид», 2015. 178 с.
9. Рачкован О. Мистецтво на кінчихах ножиць. Житомир, 2012. 25 с.
10. Станкевич М. Витинанки і штучні квіти: порівняльний аспект. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16748/06-Stankevych.pdf?sequence=1> Назва з екрана.
11. Стрілець О. В. Мистецтво української витинанки у змісті професійної підготовки

майбутніх учителів образотворчого мистецтва : навчально-методичний посібник для студентів напрямку підготовки 6.020205 Образотворче мистецтво. Переяслав-Хмельницький, 2013. 80 с.

12. Українська витинанка. URL: [Ukrainky.com](http://ukrainky.com). <https://ukrainky.com/article/ukrayinska-vytynanka>. Назва з екрана.

13. Формування ціннісних орієнтирів навчально-виховного процесу у позашкільних навчальних закладах: монографія / за ред. В. В. Мачуського. Київ : ТОВ «Видавництво «Сталь», 2017. 220 с.

14. Ціннісні орієнтири навчально-виховного процесу у позашкільних навчальних закладах : метод. посіб. / А. Е. Бойко, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко та ін.; [за ред. В. В. Мачуського]. Київ : ТОВ «Артмедіа принт», 2017. 272 с.

15. Як у хаті витинанка, то й добро стоїть на ганку. URL: <http://kremenptu26.hoLes/files/Vitinanki.doc>

16. Błachowski A. Polska wycinanka ludowa Torun, 1986. 96с.

17. Grabowski I. Wycinanka ludowa. Warszawa, 1955.

18. Zaidel, D. W. Culture and art: Importance of art practice, not aesthetics, to early human culture. *Progress in Brain Research*, 237, 2018, 25–40. URL: <https://doi.org/10.1016/bs.pbr.2018.03.001>.

19. Vermeersch, L., Vandenbrouckeb, A. Schools and cultural organisations natural partners in art and cultural education (ACE)? *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 116, 2014, 1032–1039. URL: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.341>.

20. Kenzhebekovna, K. B., Nagimab, S. Some features of decorative and applied arts of Kazakhs in Central Asia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 122, 2014, 110–113. URL: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.1311>.

References:

1. Biriukov, M. Yu. (2016). *Konsekventni osnovy stvorennia paperovykh khudozhnikh kompozitsii [Consequential bases of creation of paper art compositions]*. *Mystetstvo ta Osvita*, 4(82), 28–34.
2. Korniienko, A. V. (Ed.). (2016). *Etnokulturne vykhovannia uchniv zasobamy dekoratyvno-uzhytkovoho mystetstva v umovakh pozashkilnoho navchalnoho zakladu [Ethno-cultural educations of students by means of decorative and applied arts in the conditions of out-of-school educational institution]*. Dnipro: Nadrukovano PP Dryha T. V.
3. Zazuliak, T. K. (2017). *Mystetstvo vytynanky: stvoruiemo dekoratyvnu kompozitsiiu [The art of vytynanka (paper cutting): We create a decorative composition]*. *Mystetstvo ta Osvita*, 4 (86), 33–39.

4. Zbirnyk navchalnykh program z pozashkilnoi osvity dlia hurtktiv dytiachykh zakladiv ozdorovlennia ta vidpochynku [The collection of educational program of out-of-school education for groups of children's health and recreation facilities]. Retrieved from: <http://itzo.gov.ua>

5. Iz istorii iskusstva khudozhestvennogo vyrezaniia [From the history of artistic cutting]. Retrieved from: <https://batik-kont.ru/iz-istorii-iskusstva-hudozhestvennogo-vyrezaniya>

6. Iskusstvo vyrezaniia iz bumagi v kulturne mira [The art of cutting out paper in the culture of the world]. Retrieved from: <http://art-academy.tilda.ws/interesting-1>

7. Kaluska, L. V. (1994). Narodni remesla yak zasib moralno-trudovoho vykhovannia starshykh doshkilnykiv [Folk crafts as a means of moral and labor education of senior preschoolers]. (Doctoral dissertation, Ivano-Frankivsk).

8. Machuskyi, V. V. (Ed.). (2015). Kompetentnisnyi pidkhid u navchalno-vykhovnomu protsesi pozashkilnogo navchalnogo zakladu [Competency approach in the out-of-school educational process]. Kharkiv: Drukarnia Madryd.

9. Rachkovan, O. (2012). Mystetstvo na kinchikakh nozhytys [Art at the tips of scissors]. Zhytomyr.

10. Stankevych, M. Vytynanky i shtuchni kvity: porivnialnyi aspekt [Vytynanka (paper cutting) and artificial flowers: A comparative aspect]. Retrieved from: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16748/06-Stankevych.pdf?sequence=1>

11. Strillets, O. V. (2013). Mystetstvo ukrainskoi vytynanky u zmisty profesiinnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva [The art of Ukrainian vytynanaka (paper cutting) in the content of the professional training of future teachers of fine arts]. Pereiaslav-Khmelnytskyi.

12. Ukrainska vytynanka [Ukrainian vytynanaka (paper cutting)]. Ukrainky.com. Retrieved from: <https://ukrainky.com/article/ukrayinska-vytynanka>

13. Machuskyi, V. V. (Ed.). (2017). Formuvannia tsinnisnykh oriientyriv navchalno-vykhovnogo protsesu u pozashkilnykh navchalnykh zakladakh [Formation of value orientations of educational process in out-of-school educational institutions]. Kyiv: TOV «Vydavnytstvo «Stal».

14. Machuskyi, V. V. (Ed.). (2017). Tsinnisni oriientyry navchalno-vykhovnogo protsesu u pozashkilnykh navchalnykh zakladakh [Value orientations of educational process in out-of-school educational institutions]. Kyiv: TOV «Artmedia print».

15. Yak u khati vytynanka, to i dobro stoit na ganku [As there is a vytynanka (papercutting) at home, there is good on the

porch. Retrieved from: <http://kremenpu26.ho.es/files/Vitinanki.doc>.

16. Blachowski, A. (1986). Polska wycinanka ludowa. [The Polish paper cutting]. Torun.

17. Grabowski, I. (1955). Wycinanka ludowa [Paper cutting]. Warszawa.

18. Zaidel, D. W. (2018) Culture and art: Importance of art practice, not aesthetics, to early human culture. *Progress in Brain Research*, 237, 25-40. <https://doi.org/10.1016/bs.pbr.2018.03.001>

19. Vermeersch, L. & Vandenbroucke, A. (2014). Schools and cultural organisations natural partners in art and cultural education (ACE)? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 1032-1039. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.341>

20. Kenzhebekovna, K. B., & Nagimab, S. (2014). Some features of decorative and applied arts of Kazakhs in Central Asia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 122, 110-113 <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.1311>

Корнієнко А. В., кандидат педагогічних наук, ведучий научний співробітник лабораторії внешкольного образования Інститута проблем виховання НАПН України, г. Київ, Україна, annavkornienko@ukr.net;

Бровко І. Д., керівник клубу «Українські витинанки» Комунального внешкольного навчального закладу «Центр дитячого та юнацького творчості» Дніпровського міського ради, г. Київ, Україна, innela26@gmail.com

Витинанки різних країн світу

В статті акцентується увага на вивченні мистецтва витинанки в клубах декоративно-прикладного мистецтва на базі закладів доповнювального освіти. В статті розглядається мистецтво виготовлення витинанок різних країн світу (Мексика, Китай, Ізраїль і др.), їх символіка та особливості технології. Представлена авторська навчальна програма для внешкольного освіти художньо-естетичного напрямку «Витинанка», основним компонентом якої є ознайомлення та виготовлення витинанок різних країн. Приведена технологічна карта виконання вихованцями клубу виробів з кольорової паперу за мотивацією китайської витинанки.

Ключові слова: витинанка, витинанки країн світу, витинанка Китаю, методика виготовлення витинанки, заклади внешкольного освіти, вихованці.

A. V. Kornienko, PhD in Pedagogy, Leading Researcher of the Laboratory of Out-of-School Education of the Institute of Problems on Education of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine, annavkornienko@ukr.net;

I.D. Brovko, Head of the Club «Ukrainian Vytynanky» of the Municipal Out-of-School Educational Establishment Center for Children and Youth Creativity, Dnipro City Council, Kyiv, Ukraine, innela26@gmail.com

The paper cutting of different countries of the world

The article focuses on the art of paper cutting in the clubs of decorative and applied art in institutions of out-of-school education. Paper cutting is a powerful tool for the formation of spiritual values, national consciousness and patriotism; development of interest in fine arts, in particular, decorative and applied, education of respect for national and world culture, tolerant attitude towards traditions and art of other peoples and countries.

The origins of paper cutting as a form of artistic creativity have traditionally been associated with ancient Chinese traditions of the art of paper-cutting. With all the similarities, the paper cutting of different localities and regions have distinctive features that are characteristic of a particular region, which is indicated in material, shapes, silhouettes, richness of ornaments, symbolism, etc. Paper-cutting of different countries has different names: vytynanka (Ukraine), Jianzhi (China), karpiniai (Lithuania), vyrazanka, (Belarus), wycinanki (Poland), vygyranka (Slovakia), vystriganka (Russia), etc.

The authors present the art of making paper cutting of different countries of the world (Mexico, China, Israel, etc.), reveal their symbolism and peculiarities of the manufacturing technology, illustrate material that allows you to visually compare different paper cutting, analyze their differences and similar features.

The author offers their educational program of out-of-school education of the artistic and aesthetic direction «Vytynanka» («Paper Cutting», approved by the Ministry of Education of Ukraine). The sequential stages of the implementation of colored paper based on Chinese paper cutting «Fish» for teenagers, who are members of club of decorative and applied arts of institution of out-of-school education, presented in the form of a technological card.

Key words: paper cutting, paper cutting of countries of the world, paper cutting of China, methodology of paper cutting, institution of out-of-school education, pupils.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2020 р.